

Κλιματική κρίση - ο coronavirus δείχνει τι μπορούμε να επιτύχουμε Μαζί

Με την απομόνωση, οι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο ενεργούν για το συλλογικό καλό. Αυτό είναι ενθαρρυντικό για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Κατά τη διάρκεια των ετών ενασχόλησης με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, το ερώτημα «Πώς μπορώ να μειώσω το [ανθρακικό μου αποτύπωμα](#)» τίθεται ολοένα και πιο συχνά. Στα περιβαλλοντικά προγράμματα, στα επιμορφωτικά σεμινάρια, σε φιλικές και οικογενειακές συζητήσεις.

Η απάντηση φαίνεται να είναι απλή: περιορισμός των πτήσεων, της οδήγησης και της κατανάλωσης ζωικών προϊόντων. Η [έρευνα στο διαδίκτυο](#) πλημμυρίζει με τις ίδιες συμβουλές και η [επιστήμη τις υποστηρίζει](#). Εφαρμογές με μορφή ηλεκτρονικού παιχνιδιού μας βοηθούν να μάθουμε [ποιο είναι το ενεργειακό μας αποτύπωμα](#), δηλαδή πόσο διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) εκλύουν στην ατμόσφαιρα οι καθημερινές μας συνήθειες που σχετίζονται με την κατανάλωση ενέργειας.

Φυσικά, οι αλλαγές στη διατροφή, τα ταξίδια και τον τρόπο ζωής μας [είναι απολύτως απαραίτητες](#) για την αποτροπή της κατάρρευσης του κλίματος κυρίως σε χώρες με υψηλό εισόδημα, δεδομένης της [δυσανάλογης ευθύνης τους](#) για τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου.

Η Διακυβερνητική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) θα αφιερώσει επιτέλους - για πρώτη φορά από την πρώτη έκθεσή της το 1990 - ένα ολόκληρο κεφάλαιο για να απαιτήσει δευτερεύουσες λύσεις στην επερχόμενη έκτη έκθεση αξιολόγησης.

Η συμβουλευτική επιτροπή της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου για την αλλαγή του κλίματος αναγνωρίζει ότι η κοινωνία θα πρέπει να αλλάξει ριζικά προκειμένου το Ηνωμένο Βασίλειο να ανταποκριθεί στις [καθαρές μηδενικές εκπομπές](#) έως το 2050. Κάθε άτομο μπορεί να βοηθήσει αυτήν την προσπάθεια.

Εικόνα 1. Η vegan διατροφή μπορεί να μειώσει δραστικά το αποτύπωμα του άνθρακα, αλλά είναι απίθανο οι περισσότεροι άνθρωποι να εγκαταλείψουν τα ζωικά προϊόντα. Antonina Vlasova/Shutterstock

Εάν ζείτε σε μια ανεπτυγμένη χώρα, η μη πραγματοποίηση μιας πτήσης μεγάλων αποστάσεων το χρόνο θα μπορούσε να μειώσει τις ετήσιες εκπομπές άνθρακα έως και το ήμισυ. Η vegan διατροφή μπορεί να μειώσει τις εκπομπές που σχετίζονται με τα τρόφιμα κατά περισσότερο από 70%.

Επιπλέον, η μετάβαση σε έναν πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιεί ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μπορεί να μειώσει το αποτύπωμα άνθρακα σε μεγάλο βαθμό. Ωστόσο, εξακολουθούμε να είμαστε σκεπτικοί σχετικά με το αν αυτές οι αλλαγές μπορούν πραγματικά να έχουν το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα.

Για να έχουν ουσιαστικό αντίκτυπο, τα μέτρα για τη μείωση του αποτυπώματος του άνθρακα απαιτείται να υιοθετηθούν από όλους. Αλλά ακόμη και μεταξύ των πιο καλά ενημερωμένων και συνειδητοποιημένων ανθρώπων, υπάρχουν λίγες ενδείξεις θετικής περιβαλλοντικής συμπεριφοράς.

Ακόμα και αν ο καθένας υιοθετήσει έναν τρόπο ζωής χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μπορούμε μόνο να ελπίζουμε να επηρεάσουμε το πολύ στο ήμισυ των εκπομπών που συνδέονται με την ανθρώπινη δραστηριότητα, με το υπόλοιπο να είναι δεσμευμένο σε υποδομές, όπως δρόμους, αεροδρόμια και κτίρια. Μια πρόσφατη μελέτη διαπίστωσε ότι με λογικά επίπεδα υιοθέτησης, οι πράσινες ενέργειες των καταναλωτών θα μπορούσαν να μειώσουν μόνο το αποτύπωμα άνθρακα της ΕΕ κατά 25%. Όμως, οι ενέργειες που συνήθως λαμβάνονται για τη μείωση των αποτυπωμάτων άνθρακα - ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση σάκων και αλλαγή λαμπτήρων - έχουν μικρή επίδραση.

Αντί να εμμένουμε στο ατομικό μας αποτύπωμα άνθρακα, πρέπει να συνειδητοποιήσουμε τη **συλλογική μας δύναμη**.

Η πανδημία COVID-19 το έδειξε καθαρά. Σε πολλά μέρη, οι άνθρωποι εξέπληξαν τις κυβερνήσεις τους τηρώντας ευλαβικά τους περιορισμούς κίνησης και υποστηρίζοντας την επέκτασή τους.

Οι υγιείς άνθρωποι για τους οποίους ο ιός ενέχει μικρό κίνδυνο απομονώθηκαν για να προστατεύσουν τους πιο ευάλωτους στην κοινότητά τους και όπως φαίνεται η απομόνωση αυτή λειτούργησε. Αυτές οι μεμονωμένες ενέργειες συνέβαλαν στην καταστολή της μετάδοσης του ιού και στη μείωση του αριθμού των νέων περιπτώσεων. Αυτό δείχνει ότι οι ατομικές μας ενέργειες όταν πραγματοποιούνται σε αλληλεγγύη με άλλους μπορούν να δρουν αθροιστικά.

Σύμφωνα με μια μελέτη που δημοσιεύθηκε την Πέμπτη 30 Απριλίου 2020, η σημαντική μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προκαλείται από τα μέτρα περιορισμού έσωσε 11.000 ζωές στην Ευρώπη.

Τα μέτρα για την καταπολέμηση της επιδημίας οδήγησαν σε τεράστια επιβράδυνση της ευρωπαϊκής οικονομίας, μειώνοντας την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από άνθρακα κατά 40% και την κατανάλωση πετρελαίου κατά σχεδόν το ένα τρίτο. Το αποτέλεσμα: χαμηλότερη ατμοσφαιρική ρύπανση. Οι συγκεντρώσεις διοξειδίου του αζώτου (NO₂) και αιωρούμενων σωματιδίων μειώθηκαν κατά 37% και 10% αντίστοιχα, σύμφωνα με μελέτη του Κέντρου Έρευνας Ενέργειας και Αέρα (CREA). Η ανάλυση λαμβάνει υπόψη τις καιρικές συνθήκες, τις εκπομπές και τα

διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με τον αντίκτυπο αυτής της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην υγεία.

Ο αντίκτυπος των μέτρων κατά του νέου ιού “είναι παρόμοιος ή μεγαλύτερος σε πολλά μέρη του κόσμου”, δήλωσε ο [Lauri Myllyvirta](#), επικεφαλής συγγραφέας της μελέτης.

Εικόνα 2. Η κοινωνική αποστασιοποίηση άλλαξε την ιδέα ότι τα άτομα είναι πολύ εγωιστικά για να ενεργήσουν για το συλλογικό καλό. zaenuri/Shutterstock

Μια πρόσφατη έκθεση διαπίστωσε ότι 134 χώρες έχουν δεσμευτεί να μειώσουν τις εκπομπές κατά την επόμενη δεκαετία που δεν επαρκούν για τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη σε επίπεδα κάτω από τους 2°C, όπως περιγράφεται στη διεθνή συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή.

Η ατομική δράση δεν είναι επιλογή. Ακόμη και πριν από την πανδημία, η πρόσφατη ιστορία δικαίωσε τη συλλογική δράση απλών ανθρώπων. Τα κινήματα όπως το [Extinction Rebellion](#) και το “[Greta Thunberg](#)“ εμπνευσμένο από τις [Fridays for Future](#) έχουν θέσει το περιβάλλον [στο επίκεντρο](#) των πολιτικών συζητήσεων. Η άνοδος των [πρασίνων κομμάτων](#) δείχνει μια νέα τάση για λύσεις σε περιβαλλοντικά προβλήματα.

Οι εκστρατείες Grassroots έχουν πιέσει τις [κυβερνήσεις και τις εταιρείες](#) να τηρήσουν τις δεσμεύσεις τους για την αλλαγή του κλίματος. Η νομική δράση έχει συμβάλει στην προώθηση της αντίληψης ότι ένα ασφαλές κλίμα είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα που πρέπει να προστατεύεται από το νόμο. Οι εκκλήσεις για εγκατάλειψη ορυκτών καυσίμων οδήγησαν [τα πανεπιστήμια](#), τα συνταξιοδοτικά συστήματα και [ολόκληρες χώρες](#) να εγκαταλείψουν τις επενδύσεις σε εταιρείες ορυκτών καυσίμων.

Η άμεση δράση, όπως οι διαμαρτυρίες που διαταράσσουν [την επέκταση των αεροδρομίων](#), έχει προκαλέσει την υποστήριξη του κοινού για μείωση των σημαντικών αποφάσεων για τις υποδομές που θα επιταχύνουν την κλιματική αλλαγή. Η Blackrock, ο μεγαλύτερος διαχειριστής περιουσιακών στοιχείων στον κόσμο, ανακοίνωσε [μετά από παγκόσμιες διαμαρτυρίες](#) ότι θα σταματήσει να επενδύει σε εταιρείες που απειλούν το περιβάλλον, όπως η παραγωγή άνθρακα.

Εικόνα 3. Η προγραμματισμένη επέκταση του αεροδρομίου της Βιέννης μπλοκαρίστηκε από αυστριακό δικαστήριο λόγω των αυξημένων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Credits: Getty Images

Καθώς προσπαθούμε απεγνωσμένα να εξομαλύνουμε την καμπύλη του κορονοϊού, θα πρέπει να σκεφτούμε πώς, μέσω της συνεργασίας, μπορούμε να κάνουμε το ίδιο για την κλιματική αλλαγή.

Ο COVID-19 κινδυνεύει να επιδεινώσει την κοινωνική ανισότητα και να επιφέρει ύφεση και οικονομική καταστροφή, αλλά μπορεί επίσης να φέρει μαθήματα περιβαλλοντικής και κοινωνικής δικαιοσύνης που αλλάζουν τις αξίες, ενισχύουν την αλληλεγγύη και ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να κινητοποιηθούν για αλλαγή.

Ο τελικός αντίκτυπος της [πανδημίας](#) COVID-19 δεν είναι ακόμη σαφής. Δεν ξέρουμε πόσο καιρό θα διαρκέσει, πώς θα τελειώσει ή ακόμα και πώς διανέμεται γεωγραφικά. Μέσα από τις δυσκολίες και την αναστάτωση της καθημερινής ζωής, μας αναγκάζει να φανταστούμε τον κόσμο με νέους τρόπους και για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Για να επιτευχθούν αυτοί οι νέοι σωστοί τρόποι, απαιτείται σεβασμός των δικαιωμάτων για ένα υγιές και αξιοπρεπές μέλλον για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές.

Ιωάννα Ντίνου Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ΔΔΕ Γ' Αθήνας
Γιώργος Πασχαλίδης Χημικός 2^ο Γυμνάσιο Κορυδαλλού